

Για 2, για 3 για 1013 Ευρωπαϊκά Σχολεία «νέας γενιάς» Μια πρόταση μετατροπής των Ευρωπαϊκών Σχολείων σε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για την Ευρωπαϊκή εκπαίδευση και ενοποίηση

του Παναγιώτη ΑΛΕΒΑΝΤΗ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το κείμενο αυτό έχει ως βάση ένα παλαιότερο κείμενο με τίτλο «Ευρωπαϊκά Σχολεία – μια νέα κατεύθυνση»¹. Υποβλήθηκε σε μια πρώτη μορφή στη συζήτηση Στρογγυλής Τράπεζας για το μέλλον των Ευρωπαϊκών Σχολείων, που οργάνωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 7 Νοεμβρίου 2002 στις Βρυξέλλες. Ο συγγραφέας δεν έχει προσωπικά συμφέροντα από τις μελλοντικές εξελίξεις στα Ευρωπαϊκά Σχολεία, αλλά γνωρίζει το σύστημα αρκετά καλά – από τα τέσσερα παιδιά του τα δύο αποφοίτησαν από τα Ευρωπαϊκά Σχολεία και τα άλλα δύο φοιτούν ακόμη σε αυτά. Επιπλέον ο συγγραφέας ως υπάλληλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής γνωρίζει καλά την «κοινοτική μέθοδο»². Πιστεύει στην ιδέα της Ευρωπαϊκής ενοποίησης με ταυτόχρονη εξασφάλιση της διατήρησης και ενίσχυσης της εθνικής και περιφερειακής ταυτότητας των λαών της Ευρώπης.

2. ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Σύμφωνα με την Σύμβαση για τα Ευρωπαϊκά Σχολεία, *αποστολή των σχολείων είναι η κοινή εκπαίδευση των παιδιών του προσωπικού των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Εκτός από τα παιδιά για τα οποία ισχύουν οι συμφωνίες που προβλέπονται στα άρθρα 28 και 29, η φοίτηση και άλλων παιδιών στα σχολεία επιτρέπεται εντός των ορίων που καθορίζει το ανώτατο συμβούλιο*³. Παρόλο που η αποστολή αυτή δεν τίθεται σε αμφισβήτηση, η εκπλήρωσή της γίνεται όλο και πιο δύσκολη εξ αιτίας μιας σειράς γεγονότων. Κατ' αρχάς όλα τα Σχολεία προσφέρουν υψηλής ποιότητας εκπαίδευση αλλά δεν έχουν υποβληθεί ποτέ σε λεπτομερή αξιολόγηση ποιότητας⁴. Επιπλέον η ταχεία επέκταση των Ευρωπαϊκών Οργάνων (περισσότεροι μαθητές) και οι διαδοχικές προσχωρήσεις νέων Κρατών Μελών (περισσότερα γλωσσικά τμήματα) είχαν ως αποτέλεσμα την διόγκωση του κόστους λειτουργίας των Σχολείων⁵. Ας πάρουμε για παράδειγμα την νέα διεύρυνση. Αν διατηρηθεί το ισχύον μοντέλο οργάνωσης των Ευρωπαϊκών Σχολείων, θα πρέπει να δημιουργηθούν δέκα νέα γλωσσικά τμήματα μόνο στις Βρυξέλλες και το Λουξεμβούργο (Τσέχικο, Σλοβακικό, Ουγγρικό, Πολωνικό, Σλοβένικο, Εσθονικό, Λιθουανικό, Λεττονικό, Μαλτέζικο και Τούρκικο⁶). Αυτό αποτελεί άμεση συνέπεια του γεγονότος ότι όλες οι επίσημες γλώσσες της Ένωσης θεωρούνται ισότιμες. Ωστόσο για τη

¹ Συντάχθηκε σε συνεργασία με την κ. Μαρία Χρυσού, πρώην εκπρόσωπο της Ελλάδος στο Ανώτατο Συμβούλιο. Διατίθεται μόνο στα αγγλικά στο αγγλικό τμήμα των ιστοσελίδων <http://alevantis.com>.

² Για μια περιγραφή της «Κοινοτικής μεθόδου» βλέπε:
http://europa.eu.int/futurum/documents/other/oth220502_2_el.pdf

³ Σύμβαση σχετικά με το καταστατικό των Ευρωπαϊκών Σχολείων, άρθρο 1, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων L 212 της 17/08/1994 σ. 3.

⁴ Βλέπε την Ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τους δείκτες ποιότητας που διατίθεται μέσω των ιστοσελίδων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στη διεύθυνση <http://europa.eu.int/comm/education/indic/backen.html>.

⁵ Η ετήσια δαπάνη ανά μαθητή θεωρείται πολύ υψηλή – πάνω από το διπλάσιο της αντίστοιχης δαπάνης στα κράτη μέλη (βλέπε Παράρτημα 1 για λεπτομέρειες).

⁶ Υπενθυμίζεται πως τα Τουρκικά (μαζί με τα Ελληνικά) είναι επίσημη γλώσσα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Στη φάση αυτή πάντως η Κύπρος δεν ζήτησε επίσημα τη δημιουργία Τουρκικού τμήματος.

δημιουργία τόσων γλωσσικών τμημάτων θα απαιτηθεί η κατασκευή νέων σχολείων (δηλαδή νέων κτηρίων) και η διάθεση επιπλέον προϋπολογισμού (για καθηγητές κλπ.). Όμως τα κράτη μέλη είναι όλο και πιο απρόθυμα να αυξήσουν τις δαπάνες δημόσιου χρήματος για τη μόρφωση μιας μειονότητας που θεωρείται – καλώς ή κακώς – καλοπληρωμένη και προνομιούχα.

Τέλος, τα Ευρωπαϊκά Σχολεία αποτελούν μια νομική και θεσμική ανωμαλία. Λειτουργούν με βάση μια διακυβερνητική σύμβαση με την οποία *πραγματοποιείται μια μορφή συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και μεταξύ των κρατών μελών και των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ενώ ταυτόχρονα τα κράτη μέλη έχουν την πλήρη ευθύνη για το περιεχόμενο της διδασκαλίας και την οργάνωση του εκπαιδευτικού τους συστήματος, καθώς και για την πολιτιστική και γλωσσική τους διαφοροποίηση*⁷. Χρηματοδοτούνται από τον Κοινοτικό προϋπολογισμό με βάση τη Συνθήκη που επίσης κατοχυρώνει τον πλήρη σεβασμό στην *αρμοδιότητα των κρατών μελών για το περιεχόμενο της διδασκαλίας και την οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος, καθώς και την πολιτιστική και γλωσσική τους πολυμορφία*⁸. Ωστόσο, το σύστημα των Ευρωπαϊκών Σχολείων δεν ακολουθεί κανένα από τα καθιερωμένα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα αλλά δημιουργεί νέο για όλα τα γνωστικά αντικείμενα εκτός από τις γλώσσες⁹. Αυτό αποτελεί άμεση παραβίαση της Σύμβασης και της Συνθήκης ενώ ταυτόχρονα προσθέτει δαπάνες στον Κοινοτικό προϋπολογισμό. Επιπλέον το Ανώτατο Συμβούλιο δεν υπάγεται στον έλεγχο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου¹⁰, του Δικαστηρίου ή του Ελεγκτικού Συνεδρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Βεβαίως τα Ευρωπαϊκά σχολεία παρουσιάζουν πολλά και σημαντικά πλεονεκτήματα. Προσφέρουν ένα πολυπολιτισμικό εκπαιδευτικό περιβάλλον και οι απόφοιτοι έχουν μια ευρύτερη Ευρωπαϊκή άποψη και λιγότερες προκαταλήψεις έναντι των ξένων. Με βάση την κύρια αποστολή τους παρέχουν εκπαίδευση στα παιδιά των υπαλλήλων των Οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις μητρικές τους γλώσσες κι έτσι τους δίνουν τη δυνατότητα να γυρίσουν στην χώρα καταγωγής τους, αν το αποφασίσουν. Τέλος, προσφέρουν ένα εξαιρετικό περιβάλλον για την εκμάθηση πολλών Ευρωπαϊκών γλωσσών. Αυτό είναι δυνατόν γιατί οι καθηγητές διδάσκουν τη μητρική τους γλώσσα ενώ παράλληλα αρκετά γνωστικά αντικείμενα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης διδάσκονται σε ξένη γλώσσα επίσης (π.χ. Ιστορία, Γεωγραφία, Οικονομία, Κοινωνιολογία).

Με βάση τα πλεονεκτήματα που αναφέρθηκαν παραπάνω τα Ευρωπαϊκά Σχολεία μπορούν να αποτελέσουν έμπνευση για τα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα. Το μοντέλο των Ευρωπαϊκών Σχολείων είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί για την εκπαίδευση πολυπολιτισμικών, πολύγλωσσων κοινοτήτων (π.χ. παιδιά μεταναστών) προκειμένου να τις εντάξει καλύτερα στο κράτος μέλος διατηρώντας ταυτόχρονα στενούς δεσμούς με την χώρα προέλευσής τους. Εκπαίδευση αυτής της μορφής παρέχεται εδώ και χρόνια σε κατοίκους ή μετανάστες υψηλών εισοδημάτων στα πλαίσια ιδιωτικών (συχνά «προνομιούχων») σχολείων (Διεθνή σχολεία, Λεόντειος, Κολέγιο, κλπ.). Ωστόσο, το μοντέλο των Ευρωπαϊκών Σχολείων – αν επεκταθεί προκειμένου να επωφεληθούν από αυτό μεγαλύτεροι πληθυσμοί μαθητών – μπορεί να αποτελέσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ευρώπη και να συμβάλει στην Ευρωπαϊκή ενοποίηση στον τομέα της εκπαίδευσης. Είναι γεγονός πως η Ευρωπαϊκή ενοποίηση προχωρεί ταχύτατα σε ορισμένους

⁷ Σύμβαση σχετικά με το καταστατικό των Ευρωπαϊκών Σχολείων, εισαγωγή (βλέπε υποσημείωση 2).

⁸ Άρθρο 149 (πρώην άρθρο 126).

⁹ Τα προγράμματα των Ευρωπαϊκών Σχολείων καθορίζονται από προσωρινές ομάδες εργασίας από επιθεωρητές και διδάσκοντες, αποτελούν μίγμα εθνικών προγραμμάτων, δεν διατίθενται δημόσια στους γονείς και η εφαρμογή τους είναι ιδιαίτερα δύσκολη δεδομένου ότι δεν αντιστοιχούν σε κανένα από τα σχολικά εγχειρίδια που διατίθενται στην αγορά! Για ορισμένα γνωστικά αντικείμενα έχουν γίνει ειδικές εκδόσεις προς χρήση των μαθητών των Ευρωπαϊκών Σχολείων (Ευρω-μαθηματικά).

¹⁰ Βλέπε τις απαντήσεις σε όλες τις Κοινοβουλευτικές Ερωτήσεις σχετικά με τα Ευρωπαϊκά Σχολεία.

τομείς και όχι σε άλλους. Ένας από τους κύριους στόχους της Ένωσης είναι τώρα η καταπολέμηση της ανεργίας και η δημιουργία ενός καλά εκπαιδευμένου εργατικού δυναμικού ικανού να επωφεληθεί από την ελεύθερη διακίνηση στα πλαίσια της ενοποιημένης κοινής αγοράς. Αρκετά Κοινοτικά προγράμματα στοχεύουν προς αυτή την κατεύθυνση (Erasmus, Lingua, Leonardo, κλπ.). Και καταβάλλονται ειδικές προσπάθειες για την καθιέρωση κοινών Ευρωπαϊκών προσόντων για τους αποφοίτους Πανεπιστημίων¹¹. Ο συγγραφέας πιστεύει πως ήλθε ο καιρός να ξεκινήσει μια παρόμοια προσπάθεια στον τομέα της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τη δημιουργία Ευρωπαϊκών Σχολείων «νέας γενιάς».

3. ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ «ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ»

Τα Ευρωπαϊκά Σχολεία «νέας γενιάς» θα στηρίζονται στις εμπειρίες που αποκτήθηκαν στα πλαίσια των υφιστάμενων Ευρωπαϊκών Σχολείων. Θα ιδρυθούν από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών (εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές) ή από ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και θα έχουν τα παρακάτω βασικά χαρακτηριστικά:

- Παρέχουν πολυπολιτισμική εκπαίδευση υψηλής ποιότητας και πνεύμα ανοχής και αμοιβαίας κατανόησης.
- Παρέχουν διδασκαλία δύο τουλάχιστον Ευρωπαϊκών γλωσσών επιπλέον της εθνικής γλώσσας που διδάσκεται στο σχολείο. Οι γλώσσες αυτές διδάσκονται από καθηγητές που διδάσκουν τη μητρική τους γλώσσα και προέρχονται κατά προτίμηση από τα κράτη μέλη στα οποία ομιλείται η γλώσσα. Τα μαθήματα γλώσσας αρχίζουν στην πρώτη τάξη της πρωτοβάθμιας και συνεχίζουν επί μια τουλάχιστον ώρα ημερησίως για ολόκληρο το 12-ετή εκπαιδευτικό κύκλο.
- Αρκετά επιπλέον γνωστικά αντικείμενα του δευτεροβάθμιου κύκλου (π.χ. Ιστορία, Γεωγραφία, Φυσική, Μαθηματικά, Χημεία, Οικονομία, Κοινωνιολογία) διδάσκονται σε ξένη γλώσσα από ανεγνωρισμένους καθηγητές που προέρχονται κατά προτίμηση από τα κράτη μέλη στα οποία ομιλείται η γλώσσα.
- Οργανώνουν τουλάχιστον ένα πλήρες γλωσσικό τμήμα για αλλόχθονες (ή και αυτόχθονες) που επιθυμούν να προσφέρουν στα παιδιά τους 12-ετή εκπαίδευση στη γλώσσα τους (ή 9-ετή ή 6-ετή ανάλογα με τον αριθμό των μαθητών). Οι μαθητές του τμήματος αυτού θα διδάσκονται στον δευτεροβάθμιο κύκλο 3 τουλάχιστον κύρια γνωστικά αντικείμενα στη δική τους γλώσσα και τα υπόλοιπα στις άλλες γλώσσες που θα διδάσκονται στο σχολείο.
- Οργανώνουν την διδασκαλία ενός ελάχιστου αριθμού γνωστικών αντικειμένων μέσω σύγχρονων τεχνολογιών πληροφορικής και δικτύων σε συνεργασία με άλλα Ευρωπαϊκά Σχολεία σε άλλα κράτη μέλη.

Επιπλέον η οργάνωση των νέων Ευρωπαϊκών Σχολείων θα στηρίζεται στις παρακάτω αρχές:

- Τα Ευρωπαϊκά Σχολεία θα αποτελέσουν αντικείμενο ενός Κοινοτικού προγράμματος δράσης. Τα κριτήρια και οι πρακτικές λεπτομέρειες θα καθορισθούν σε μian απόφαση του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Το πρόγραμμα για τα Ευρωπαϊκά Σχολεία θα διέπεται από τις αρχές του Κοινοτικού δικαίου (πρώτος πυλώνας) (συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, έλεγχος του Δικαστηρίου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων). Η παρούσα διακυβερνητική δομή θα καταργηθεί.
- Στα πλαίσια του νέου σχήματος, το Ευρωπαϊκό Σχολείο είναι κατ' αρχάς ένα κανονικό δημόσιο (ή ιδιωτικό) σχολείο που απεφάσισε να προσφέρει Ευρωπαϊκή εκπαίδευση όπως περιγράφηκε παραπάνω.

¹¹ Βλέπε την διακήρυξη της Bologna στις ιστοσελίδες <http://europa.eu.int/comm/education/higher.html>.

- Ο τίτλος «Ευρωπαϊκό Σχολείο» θα αποδίδεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με τη βοήθεια διαχειριστικής και κανονιστικής επιτροπής που θα αποτελείται από εκπροσώπους των κρατών μελών (συγκρίνατε με το αρχικό σύστημα απόδοσης των «μπλε σημαιών» στις καθαρές παραλίες).
- Τα σχολεία θα είναι δημόσια (ή ιδιωτικά) εκπαιδευτικά ιδρύματα που λειτουργούν κάτω από τη δικαιοδοσία της φιλοξενούσας χώρας. Θα υποβάλλουν πλήρη πρόταση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα πλαίσια πρόσκλησης υποβολής προτάσεων και θα επιλέγονται με βάση προκαθορισμένα και διαφανή κριτήρια. Η απόδοση του τίτλου θα συνοδεύεται και από ανάλυση στοιχείων κόστους / αποτελεσματικότητας. Τα σχολεία που επιθυμούν να λάβουν τον τίτλο χωρίς να ζητήσουν Κοινοτική χρηματοδότηση θα πρέπει να είναι σε θέση να το κάνουν αλλά θα υπόκεινται στις ίδιες αξιολογήσεις και επιθεωρήσεις όπως και τα υπόλοιπα Ευρωπαϊκά Σχολεία με βάση τα ίδια κριτήρια υψηλής ποιότητας.
- Όλα τα Ευρωπαϊκά Σχολεία «νέας γενιάς» θα ακολουθούν παρόμοιο αναλυτικό πρόγραμμα για όλα τα διδασκόμενα αντικείμενα. Το πρόγραμμα αυτό θα αποτελεί τη βάση της αξιολόγησης που θα πραγματοποιούν ανεξάρτητοι αξιολογητές και επιθεωρητές. Οι μαθητές θα παίρνουν Ευρωπαϊκό απολυτήριο σύμφωνα με θέματα και κριτήρια που θα καθορίζονται σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Τα Ευρωπαϊκά Σχολεία ενός κράτους μέλους θα επιθεωρούνται τακτικά από αξιολογητές και επιθεωρητές από άλλα κράτη μέλη προκειμένου να εξασφαλίζεται η εφαρμογή κοινά συμφωνηθέντων κριτηρίων ποιότητας.
- Ο Κοινοτικός προϋπολογισμός θα καλύπτει το διαφορικό κόστος ίδρυσης και λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Σχολείου¹². Για τα παιδιά των υπαλλήλων της Ένωσης θα καταβάλλεται ειδικό επίδομα όπως ισχύει και σήμερα. Για τα πολύ μικρά τμήματα, το διαφορικό κόστος είναι δυνατόν να καλύπτεται από άλλες πηγές (φιλοξενούν κράτος μέλος, κράτος μέλος του προτεινόμενου γλωσσικού τμήματος, πρόσθετη συμμετοχή των γονέων, ιδιωτικά κονδύλια-χορηγίες, ειδική Κοινοτική συνεισφορά κλπ.). Ο χωρισμός των μαθητών σε κατηγορίες θα καταργηθεί – θα πρέπει να προσδιοριστεί το κόστος για κάθε μαθητή το οποίο στη συνέχεια μπορεί να καλυφθεί είτε μέσω της κανονικής χρηματοδότησης του σχολείου είτε μέσω του προγράμματος των Ευρωπαϊκών Σχολείων. Η ανάπτυξη καινοτόμων εργαλείων στα πλαίσια προγραμμάτων που χρησιμοποιούν τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών είναι δυνατόν να χρηματοδοτηθεί στα πλαίσια εθνικών ή Κοινοτικών πρωτοβουλιών.
- Οι καθηγητές από ένα κράτος μέλος που θα κληθούν να εργασθούν σε ένα Ευρωπαϊκό Σχολείο σε ένα άλλο κράτος μέλος θα επιλέγονται από την φιλοξενούσα χώρα σε συνεργασία με την χώρα προέλευσης με βάση διαφανείς διαδικασίες και κριτήρια που έχουν συμφωνηθεί από κοινού. Θα αποτελούν τμήμα του προσωπικού του Ευρωπαϊκού Σχολείου για μια δεδομένη περίοδο (που θα προβλέπεται από την απόφαση του Συμβουλίου). Θα υπόκεινται στις ίδιες συνθήκες εργασίας (συμπεριλαμβανομένου του μισθού, της ιατροφαρμακευτικής και συνταξιοδοτικής ασφάλισης) όπως και οι υπόλοιποι καθηγητές της φιλοξενούσας χώρας (θα ισχύει η νομοθεσία περί ελεύθερης διακίνησης των εργαζομένων). Δεν θα απαιτείται να προέρχονται αναγκαστικά από το σύστημα δημόσιας εκπαίδευσης της χώρας τους.

4. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΑ ΑΝΥΣΗΧΙΑΣ

Τα Ευρωπαϊκά Σχολεία «νέας γενιάς» παρουσιάζουν τα εξής πλεονεκτήματα:

¹² Οι οικονομικές λεπτομέρειες της πρότασης αναλύονται στο Παράρτημα 2.

- Από την προτεινόμενη λύση θα επωφεληθούν περισσότερα σχολεία. Με τον τρόπο αυτό θα διαδοθεί η ιδέα των Ευρωπαϊκών Σχολείων. Από πολιτική άποψη αυτό έχει μεγάλη σημασία για την προώθηση μιας νέας πολιτικής στον τομέα της εκπαίδευσης. Η αρχή της επικουρικότητας γίνεται σεβαστή. Από τα Ευρωπαϊκά Σχολεία «νέας γενιάς» δεν επωφελούνται μόνον τα παιδιά των υπαλλήλων της ΕΕ αλλά και η τοπική σχολική κοινότητα.
- Τα κράτη μέλη που φιλοξενούν μεγάλα Κοινοτικά Όργανα μπορούν να χρησιμοποιήσουν την νέα έννοια για να ενσωματώσουν καλύτερα τους υπαλλήλους της ΕΕ ενώ ταυτόχρονα χρηματοδοτούν και αναπτύσσουν το εκπαιδευτικό τους σύστημα και τις σχολικές τους εγκαταστάσεις προκειμένου να φροντίσουν την εκπαίδευση μεγάλων κοινοτήτων αλλοχθόνων. Στην πραγματικότητα τα κράτη μέλη που φιλοξενούν Ευρωπαϊκά Όργανα έχουν την υποχρέωση να παρέχουν εκπαίδευση στα παιδιά όλων των υπαλλήλων που διαμένουν στο έδαφός τους. Αν υποθέσουμε πως τα Ευρωπαϊκά Σχολεία ξαφνικά καταργούνται, αυτά τα κράτη μέλη θα πρέπει να αντιμετωπίσουν το ενδεχόμενο να απορροφήσουν στο εκπαιδευτικό τους σύστημα τα παιδιά των υπαλλήλων που διαμένουν στο έδαφός τους, κανονικά χωρίς επιπλέον χρηματοδότηση. Το προτεινόμενο νέο σχήμα μπορεί να συνδυασθεί και με στοιχεία χωροταξίας προκειμένου να εξασφαλισθεί η ανάπτυξη συγκεκριμένων εγκαταστάσεων και σχολείων.
- Το Ευρωπαϊκό Σχολείο «νέας γενιάς» είναι ένα πρώτο βήμα για τη δημιουργία ενός πραγματικά παν-Ευρωπαϊκού απολυτηρίου που θα αντιστοιχεί – σε εύθετο χρόνο – σε έναν Ευρωπαϊκό χώρο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (παράλληλο με τον Ευρωπαϊκό χώρο Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης). Κάθε εκπαιδευτικό ίδρυμα με το επίσημο σήμα «Ευρωπαϊκό Σχολείο» θα έχει δικαίωμα να χορηγεί το νέο Ευρωπαϊκό απολυτήριο.
- Οι αλλόχθονες μαθητές θα ενσωματώνονται καλύτερα στην κοινωνία της φιλοξενούσας χώρας ενώ ταυτόχρονα θα διατηρούν και ισχυρούς δεσμούς με τη χώρα καταγωγής τους.
- Η δημιουργία νέων γλωσσικών τμημάτων θα είναι ευκολότερη καθώς η κάλυψη του διαφορικού κόστους θα είναι ευκολότερη.
- Η διδασκαλία ξένων γλωσσών θα ενισχυθεί ακόμη και για Κοινοτικές γλώσσες που μιλιούνται λιγότερο.
- Η διαχείριση θα γίνεται μέσω καθιερωμένων και διαφανών διαδικασιών που υπόκεινται σε δημοκρατικό έλεγχο (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Δικαστήριο και Ελεγκτικό Συνέδριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων). Θα καθιερωθεί σωστότερη ισορροπία μεταξύ Κοινότητας και κρατών μελών με βάση καθιερωμένες διαδικασίες που έχουν δοκιμαστεί στα πλαίσια άλλων πολιτικών. Η ισορροπία αυτή θα επηρεάσει τόσο τη χρηματοδότηση όσο και τη διαδικασία λήψης αποφάσεων.
- Επιπλέον οι αποφάσεις που θα έχουν σημαντικές επιπτώσεις στον προϋπολογισμό (δημιουργία νέων σχολείων, εφαρμογή της διεύρυνσης, κλπ.) θα υπόκεινται στις κανονικές ετήσιες διαδικασίες έγκρισης του προϋπολογισμού, με βάση κανονικό πολυετή προγραμματισμό και υποβολή πεπραγμένων με ευθύνη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
- Τα κράτη μέλη και η Κοινότητα θα συνεχίσουν να έχουν κοινή ευθύνη για την χρηματοδότηση των Ευρωπαϊκών Σχολείων. Ωστόσο, ο Κοινοτικός προϋπολογισμός θα καλύπτει μόνον το πρόσθετο κόστος με βάση ανοικτές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων. Από τις διαδικασίες αυτές θα ωφεληθούν σίγουρα περισσότερα σχολεία σε περισσότερες περιφέρειες της ΕΕ σε σχέση με σήμερα. Η αναθεώρηση της οικονομικής συμμετοχής των γονέων (*minerval*) θα εξασφαλίσει επίσης πως τα σχολεία θα είναι σε θέση να δεχθούν εξωτερικούς μαθητές πρακτικά χωρίς περιορισμούς.

- Η λειτουργία των μικρών σχολείων θα εξασφαλισθεί κατά πιο αποτελεσματικό τρόπο ενώ η πρόταση εξασφαλίζει πως είναι δυνατή η δημιουργία Ευρωπαϊκών Σχολείων σε περιοχές με μικρό αριθμό Κοινοτικών υπαλλήλων.
- Η πρόταση δημιουργεί μικρότερα γενικά έξοδα για τη διαχείριση των σχολείων (Ανώτατο Συμβούλιο, υποεπιτροπές, Διευθυντές και Υποδιευθυντές, Σύμβουλοι Εκπαίδευσης, διοικητικό προσωπικό, υποδομές, πληροφορική κλπ. – κανονικά τα περισσότερα από αυτά διατίθενται ήδη στο εθνικό σχολείο που θα αποφασίσει να γίνει Ευρωπαϊκό.

Πιθανά σημεία ανησυχίας:

- Είναι σχεδόν σίγουρο πως οι υφιστάμενες δομές θα αντιδράσουν σε κάθε αλλαγή του προνομιούχου τους καθεστώτος. Η αποδοχή της αλλαγής είναι πάντα δύσκολη – ιδίως για όσους έχουν συνηθίσει σε κάποια καθεστηκία τάξη. Γι' αυτό η συζήτηση σχετικά με το θέμα αυτό θα πρέπει να γίνει έξω από τα πλαίσια του συστήματος των υφιστάμενων Ευρωπαϊκών Σχολείων. Και απαιτεί πάνω απ' όλα πολιτική δέσμευση στο ανώτατο δυνατό επίπεδο (Επίτροποι, Υπουργοί Παιδείας).
- Η δημιουργία των Ευρωπαϊκών Σχολείων «νέας γενιάς» θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο ευρείας και συντονισμένης συζήτησης με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Θα πρέπει να γίνουν διαβουλεύσεις με τα εκπαιδευτικά συστήματα των κρατών μελών (δημόσια και ιδιωτικά), με τις ενώσεις των διδασκόντων και των γονέων, τους εκπροσώπους των κοινωνικών φορέων και τέλος τους εκπροσώπους των εργοδοτών και των εργαζομένων. Πριν την ανακοίνωση της πρωτοβουλίας θα πρέπει να οργανωθεί μια ενημερωτική εκστρατεία.
- Η νέα έννοια θα πρέπει να γίνει καλύτερα κατανοητή και να τύχει της υποστήριξης μεγάλου αριθμού ατόμων – που να ξεπερνούν κατά πολύ τους γονείς και τους διδάσκοντες στα υφιστάμενα Ευρωπαϊκά Σχολεία. Αυτό είναι απολύτως απαραίτητο προκειμένου οι τοπικές κοινωνίες με μεγάλους αριθμούς αλλοχθόνων να κατανοήσουν την πρόταση και να την ενστερνισθούν.
- Οι επακριβείς οικονομικές επιπτώσεις για κάθε κράτος μέλος και για την Κοινότητα θα πρέπει να αναλυθούν προσεκτικά με βάση τις παραδοχές που θα υιοθετηθούν τελικά. Το παράρτημα 2 περιέχει μια πρώτη ανάλυση.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η έννοια του Ευρωπαϊκού Σχολείου «νέας γενιάς», που παρουσιάστηκε ήδη το έτος 2000, απαντά σε όλα τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν σήμερα τα Ευρωπαϊκά Σχολεία. Η πρόταση πηγαίνει ακόμη μακρύτερα και συμβάλλει στη περαιτέρω Ευρωπαϊκή ενοποίηση στον τομέα της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και στην καταπολέμηση της ανεργίας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Ελπίζεται πως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θα αντιληφθεί τις πραγματικές δυνατότητες της πρότασης και θα ξεκινήσει διάλογο με τα κράτη μέλη, τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς με βάση τις ιδέες αυτές, προκειμένου να συντάξει μια καλά θεμελιωμένη πρόταση. Αυτό εξάλλου της ζητά και η έκθεση σχετικά με τη μελλοντική χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών σχολείων (2002/2083(INI)) που ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 13 Νοεμβρίου 2002 με βάση εισήγηση του Herbert Bösch¹³. Εντωμεταξύ όλες οι αποφάσεις σχετικά με το μέλλον των Ευρωπαϊκών Σχολείων στα πλαίσια του ισχύοντος πλαισίου θα πρέπει να ανασταλούν.

¹³ Έγγραφο A5-0395/2002 τελικό
(http://www2.europarl.eu.int/omk/sipade2?SAME_LEVEL=1&LEVEL=1&NAV=X&PUBREF=-//EP//TEXT+REPORT+A5-2002-0395+0+DOC+XML+V0//EL)

Παράρτημα 1: Μερικά αριθμητικά στοιχεία σχετικά με τα Ευρωπαϊκά Σχολεία και τα κανονικά σχολεία στην Ευρώπη¹⁴

Πίνακας 1: Γενική δομή του προϋπολογισμού των Ευρωπαϊκών Σχολείων (1999)¹⁵

	Προϋπολογισμός 1999	%	Αριθμός μαθητών	€/μαθητή
Κράτη μέλη	35.042.865	22	16.482	2.126
Κοινοτικά Όργανα	114.550.462	71	16.482	6.950
Συμμετοχή των σχολείων	10.299.200	6	16.482	625
Προσωρινές συμμετοχές	2.076.348	1	16.482	126
ΣΥΝΟΛΟ	161.968.875		16.482	9.827

Είναι προφανές πως τα κράτη μέλη καλύπτουν το 22% μόνον του συνολικού προϋπολογισμού – κυρίως με τους μισθούς που καταβάλουν στους δικούς τους καθηγητές.

Πίνακας 2: Συμμετοχή των κρατών μελών στον προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Σχολείων (€)

Γερμανία	8.141.142
Ηνωμένο Βασίλειο	6.091.183
Βέλγιο	5.140.683
Γαλλία	3.832.371
Κάτω Χώρες	2.604.789
Ιταλία	2.056.075
Λουξεμβούργο	1.632.855
Ιρλανδία	1.397.444
Δανία	1.197.608
Ισπανία	707.205
Πορτογαλία	668.968
Σουηδία	571.920
Φινλανδία	407.993
Ελλάδα	394.876
Αυστρία	94.575
	34.939.687

Το κόστος είναι υψηλό για τις πρώτες τέσσερις χώρες κυρίως γιατί:

- Υπάρχουν Αγγλικά, Γαλλικά και Γερμανικά τμήματα σε όλα τα Ευρωπαϊκά Σχολεία καθώς αυτές είναι οι κύριες γλώσσες (πρώτες ξένες γλώσσες, γλώσσες στις οποίες διδάσκονται τα μαθήματα της Ιστορίας, της Γεωγραφίας, της Οικονομίας και της Κοινωνιολογίας σε πέντε από τις τάξεις του δευτεροβάθμιου κύκλου).
- Το Βέλγιο επιμένει να διατηρεί και δεύτερο ολλανδόφωνο τμήμα στις Βρυξέλλες για καθαρά πολιτικούς λόγους παρόλο που δεν υπάρχουν αρκετοί μαθητές.
- Το Βέλγιο πληρώνει για τις υποδομές, τη συντήρηση και τα λειτουργικά έξοδα των σχολείων. Η κατάργηση μερικών τμημάτων δεν θα μειώσει αναγκαστικά τα έξοδα αυτά – οι μαθητές θα πρέπει να συνεχίσουν να πηγαίνουν στο σχολείο είτε Ευρωπαϊκό είτε Βελγικό. Υπενθυμίζεται πως οι θετικές επιπτώσεις από την παρουσία των Οργάνων της ΕΕ στις Βρυξέλλες έχει εκτιμηθεί πως αντιπροσωπεύει πάνω από 7,5 δις € ετησίως.
- Είναι γεγονός πως οι μισθοί είναι υψηλότεροι στη Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Γαλλία σε σύγκριση με την Ελλάδα και την Πορτογαλία.

¹⁴ Οι πίνακες του παραρτήματος αυτού στηρίζονται σε παλαιότερα στοιχεία αλλά η σχετική αξία των συμπερασμάτων ισχύει πάντα.

¹⁵ Έγγραφο εργασίας PE 227.940 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Επιτροπή Προϋπολογισμών, Συντάκτης Herbert Bösch. Για νεότερα στοιχεία βλέπε την ετήσια έκθεση για τα Ευρωπαϊκά Σχολεία στο <http://www.eursc.org>

Πίνακας 3: Δαπάνες σε € ανά μαθητή στα Ευρωπαϊκά Σχολεία (1999)

Τύπος Ευρωπαϊκού Σχολείου	Δαπάνη ανά μαθητή (€)
Μεγάλα (Βρυξέλλες, Λουξεμβούργο > 3.000 μαθητές)	8.403
Μεσαία (Varese, Μόναχο, Καρλσρούη) ~ 1.200 μαθητές	10.058
Μικρά (Culham, Bergen, Mol) 700-900 μαθητές	13.435

Πίνακας 4 : Δαπάνες σε € ανά μαθητή / σπουδαστή σε δημόσια ιδρύματα ανά επίπεδο εκπαίδευσης, PPS (1995)¹⁶

	Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED1)	Σύνολο δευτεροβάθμιας (ISCED 2,3)	Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5,6,7)
Μέσος όρος ΕΕ-15	3324	4579	6377
Βέλγιο	3808	6592	6029
Δανία	5533	6063	8250
Γερμανία	3127	4059	8277
Ελλάδα	1601	1843	2526
Ισπανία	2817	3638	4656
Γαλλία	3250	6179	5993
Ιρλανδία	2026	3172	6546
Ιταλία	4348	4976	4751
Λουξεμβούργο	:	:	:
Κάτω Χώρες	3098	4360	8504
Αυστρία	5184	6623	7390
Πορτογαλία	2710	2945	5650
Φινλανδία	3965	4498	6707
Σουηδία	4825	5226	12407
Ηνωμένο Βασίλειο	3089	4288	6571

Παράρτημα 2: Το Ευρωπαϊκό Σχολείο «νέας γενιάς» - μερικά οικονομικά στοιχεία

1. Βασικές παραδοχές

- i) Αριθμός μαθητών ανά τάξη: Ελάχιστος 10; Μέγιστος 27 (νέα τάξη δημιουργείται με την εγγραφή 28 μαθητών)
- ii) Το γλωσσικό τμήμα αποτελείται από τις ακόλουθες τάξεις: μία τάξη νηπιαγωγείου, 5 τάξεις πρωτοβάθμιας και 7 δευτεροβάθμιας.
- iii) Αυτό σημαίνει πως ο συνολικός αριθμός των μαθητών ανά γλωσσικό τμήμα θα είναι: Ελάχιστος 130, Μέγιστος 500: όταν επιτευχθεί ο παραπάνω αριθμός θα πρέπει να μελετηθεί η δυνατότητα δημιουργίας νέου γλωσσικού τμήματος σε άλλο σχολείο. Μέσος αριθμός : 350.
- iv) Κάθε γλωσσικό τμήμα θα έχει το ακόλουθο προσωπικό: Ελάχιστο 12 (δηλαδή 6 δάσκαλοι για το νηπιαγωγείο και το δημοτικό, 6 καθηγητές γυμνασίου / λυκείου για γλώσσα I, μαθηματικά, φυσικές επιστήμες, ιστορία, γεωγραφία. Υποτίθεται ότι αρκετά γνωστικά αντικείμενα διδάσκονται σε ξένη γλώσσα και ότι οι καθηγητές ξένων γλωσσών διδάσκουν σε όλα τα γλωσσικά τμήματα). Μέγιστο 20.
- v) Γλωσσικά τμήματα ανά σχολείο: Ελάχιστο 2 (μέγιστο 1.000 μαθητές), Μέγιστο 3 (μέγιστο 1.500 μαθητές). Μόνο σε ειδικές περιπτώσεις το σχολείο θα μπορεί να έχει 4 γλωσσικά τμήματα δηλ. μέγιστο 2.000 μαθητές.

¹⁶ Πηγή: EUROSTAT.

vi) Κάθε σχολείο θα διαθέτει προσωπικό γενικών καθηκόντων ως εξής: Δάσκαλοι 5 (χειροτεχνία, γυμναστική, θρησκευτικά, πρόσθετες δραστηριότητες ιδίως πληροφορική). Διοίκηση / διαχείριση 7 (Διευθυντής, 2 Αναπληρωτές διευθυντές, 2 γραμματείς, λογιστής, προσωπικό πληροφορικής).

2. Διαφορικό κόστος ανά γλωσσικό τμήμα

i) Εκτιμάται σε 2 ως 2,5 Μ€ ετησίως

– Προσωπικό: 15 διδάσκοντες, 3 διοίκηση @ 70.000¹⁷ €/έτος = 1.260.000 €/έτος¹⁸

– Άλλα έξοδα : συντήρηση, θέρμανση, ηλεκτρικό κλπ. 740.000 €/έτος

ii) Είναι δυνατόν να χορηγηθεί εφάπαξ ποσό 1 Μ€ ετησίως επί πέντε το πολύ έτη σε νέο Ευρωπαϊκό Σχολείο προκειμένου να συγχρηματοδοτηθεί η προσαρμογή της υποδομής.

3. Άλλα στοιχεία:

i) Οι κατηγορίες μαθητών (I, II, III) καταργούνται.

ii) Καθώς το διαφορικό κόστος για τα Ευρωπαϊκά Σχολεία θα καλύπτεται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ οι υπάλληλοι της ΕΕ θα συνεχίσουν να λαμβάνουν το σημερινό σχολικό επίδομα.

iii) Τα Ευρωπαϊκά Σχολεία που γειτονεύουν με Όργανα της ΕΕ οφείλουν να δέχονται παιδιά υπαλλήλων ΕΕ σε μέγιστο ποσοστό 60%.

iv) Δίδακτρα θα καταβάλλονται μόνον αν η εθνική νομοθεσία το προβλέπει γενικά για τη φοίτηση σε δημόσια σχολεία.

v) Όσες ιδιωτικές εταιρείες και άλλοι οργανισμοί επιθυμούν να χρηματοδοτήσουν Ευρωπαϊκά Σχολεία για τα παιδιά των υπαλλήλων τους μπορούν να το κάνουν αλλά το σχολείο θα πρέπει να παρουσιάσει αυτήν την πηγή χρηματοδότησης στο σχέδιο που θα υποβάλλει για χρηματοδότηση στην Επιτροπή. Στην περίπτωση αυτή θα μπορούν να γίνουν δεκτοί μαθητές από τους φορείς αυτούς σε αντίστοιχα ποσοστά.

4. Ετήσιος προϋπολογισμός:

Έσοδα		Έξοδα	
ΕΕ	100	Διαχείριση, αξιολόγηση, επιθεώρηση 5%	5
Ιδιωτική χρηματοδότηση ¹⁹	20	10 σχολεία με επιδότηση υποδομής (μέγιστο 5 έτη)	10
		42-52 γλωσσικά τμήματα σε Ευρωπαϊκά Σχολεία «νέας γενιάς»	105
<i>Σύνολο εσόδων</i>	<i>120</i>	<i>Σύνολο εξόδων</i>	<i>120</i>

Ενδεχόμενη οικονομική επιβάρυνση των υπαλλήλων της ΕΕ με συμβολικό ετήσιο ποσό 1.500 €/μαθητή (λιγότερο από τον κοινοτικό μέσον όρο) θα αυξήσει τα έσοδα κατά 13,5 Μ€ και θα επιτρέψει τη δημιουργία 5 ως 7 επιπλέον γλωσσικών τμημάτων.

Αν τα κράτη μέλη επιθυμούν να χορηγήσουν επιπλέον ενίσχυση (π.χ. καταβάλλοντας τους εθνικούς μισθούς των αποσπασμένων εκπαιδευτικών), η συμμετοχή τους θα προστεθεί στον γενικό προϋπολογισμό ως έσοδο και αυτό θα επιτρέψει την περαιτέρω αύξηση των υποστηριζόμενων γλωσσικών τμημάτων.

¹⁷ Καλύπτει όλα τα έξοδα μισθοδοσίας (στην φιλοξενούσα καθώς και στην αποστέλουσα χώρα).

¹⁸ Ειδικές ρυθμίσεις θα πρέπει να γίνουν για τη μεταφορά των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων του αποσπασμένου προσωπικού.

¹⁹ Ιδιωτικές επιχειρήσεις, οργανισμοί κλπ..